

Geachte voorzitter, college, collega raadsleden, overige toehoorders,

Daar zitten we dan weer, het jaar sinds de vorige begrotingsvergadering is wederom voorbij gevlogen. Een jaar waarin we mooie stappen hebben gezet rondom het project Bruis in de wijk Kaalheide. Met de inmiddels gestarte sloop van D'r Pool, het project Rolduckerveld en Centro Meta worden belangrijke stappen gezet op het gebied van een uitgebreider en beter gedifferentieerd woningaanbod. Maar ook een jaar waarin veel te doen was rondom ons WMC en wij als Raad en commissies helaas aan den lijve hebben ervaren hoe feiten door partijen volledig anders kunnen worden geïnterpreteerd. Iets waardoor een klimaat van wantrouwen binnen onze geledingen heeft kunnen ontstaan. En dat in een jaar waarin we als Raad het traject hebben opgestart om net dichterbij onze burgers te komen. Wij spreken als fractie Lokaal Alternatief dan ook nu al de hoop uit dat de ontstane tweespalt snel achter ons komt te liggen en wij weer gezamenlijk de belangen van onze burgers gaan behartigen, in plaats van elkaar in deze Raadszaal de maat te nemen.

De oorlog in Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten en de enorme inflatie zullen voor onze burgers, verenigingen en ondernemers grote aandachtspunten blijven die hun, maar ook ons als gemeente een gevoel van onzekerheid geven.

De voorliggende begroting is wederom een document geworden waar rekenkundig geen speld tussen te krijgen is. Wat we daarbij dit jaar hebben gemist, was het vorig jaar door onze wethouder van financiën gestarte overleg met alle partijen over de samenstelling van deze begroting. Of was het onze kritiek vorig jaar, dat weinig tot niks met onze ideeën in de begroting was gedaan, reden om dit - in de basis mooie initiatief - al na een jaar weer in de koelkast te zetten?

En natuurlijk, een begroting is geen jaarrekening. We hebben te maken met onzekerheden, toezeggingen van vrijwel alle partijen in deze verkiezingstijd dat meer geld naar de gemeentes moet, maar ondanks die zaken bevat deze begroting iets opmerkelijks.

Bij diverse posten zien we een bijstelling van de begroting 2023 omdat de kosten dit jaar hoger uitvallen. Dat lijkt ons logisch. Maar als de kosten voor dit jaar hoger zijn uitgevallen, dan is het toch vreemd om voor 2024 dat oude bedrag vanuit de begroting 2023 als uitgangspunt te nemen? Weinig zaken worden anno 2023 goedkoper, dus minimaal een indexering op deze bedragen zou volgens ons logischer zijn geweest. Natuurlijk ook een voorbeeld. De lasten bestuur (pag. 18) waren begroot op 3,5 miljoen euro, zijn bijgesteld naar 3,9 miljoen euro voor 2023. In 2024 staan ze echter weer voor 3,5 miljoen op de begroting. De jaren vanaf 2025 zijn deze kosten steeds lager, zónder dat daar een uitleg voor of onderbouwing aan wordt gegeven.

Daarnaast is het geluid vanuit de VNG, dat gemeentes hun begroting beter zouden moeten inrichten op wat daadwerkelijk zou moeten gebeuren in gemeentes. Dus iets minder kijken naar wat met het beschikbare geld mogelijk is, maar meer kijken wat in de gemeente noodzakelijk is. Zo ontstaan begrotingen met wellicht tekorten, maar die geven juist de noodzaak van meer geld richting gemeentes aan.

Steeds maar weer sluitende begrotingen, geven in Den Haag het beeld dat ‘we het wel redden’ bij de gemeentes. Terwijl het tegendeel waar is.

Deze begroting is voor 2024 sluitend en laat voor de jaren naar de toekomst tekorten zien. Wat wij in dit kader opmerkelijk vinden is dat bij de reserveringen zo veel geld wordt gereserveerd, dat de meeste tekorten in de toekomst uit die reserveringen gedekt zouden kunnen worden. Maar ... wij zien posten waar in 2024 géén geld voor beschikbaar is, omdat die gelden richting reserves gaan. Daar zouden we toch beleid mee moeten maken?

Denk daarbij aan zaken als de gemeentelijke subsidies richting de grote culturele instellingen in onze gemeente; HuB met de bibliotheek, het theater én de muziekschool. De subsidies richting deze instellingen worden niet geïndexeerd, terwijl bij deze instellingen de algemene en personeelskosten wel degelijk te maken hebben met substantiële verhogingen. Wij voorzien daar dadelijk financiële knelpunten. Knelpunten die wij als gemeente vóór zouden moeten zijn door nu andere keuzes te bepalen. Minder reserveren om niet straks met een kaalslag bij die instellingen te worden geconfronteerd. Niet voor niks wordt in de omschrijving van het programma Sport, cultuur en recreatie aangegeven dat deze voorzieningenstructuur toegankelijk dient te zijn voor alle burgers. Zorg dan ook dat die voorzieningen op niveau blijven.

Maar niet alleen de drie grote culturele instellingen hebben het zwaar, ook ons verenigingsleven staat onder druk. De subsidies aan verenigingen zijn, ondanks de ook voor hun geldende inflatie, de afgelopen jaren niet geïndexeerd. Verenigingen die hun locatie van de gemeente huren zijn wel in het afgelopen jaar geconfronteerd met een huurverhoging van bijna 15%. Indien de betreffende vereniging om rond te komen afhankelijk is van de subsidie ‘tegemoetkoming huisvestingskosten’ wordt deze de komende jaren zelfs helemaal afgebouwd.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de beoogde afbouw van de subsidies ‘tegemoetkoming huisvestingskosten’ nu op een wel heel vreemde plaats in de begrotingstekst (namelijk onder het kopje Evenementen) terecht is gekomen.

Kijkend naar hoe binnen deze begroting indexering en inflatie voor de interne organisatie wordt meegenomen, dan zien we (pag. 107) de kosten voor de bedrijfsvoering groeien van 51 miljoen in 2024 naar bijna 54 miljoen in 2027. In de meerjarenplanning van de begroting die ons vorig jaar werd gepresenteerd, waren de kosten voor bedrijfsvoering in 2024 naar verwachting 45,7 miljoen en zouden deze afnemen naar 44 miljoen. Ergo ook onze gemeente wordt geraakt door de inflatie en CAO aanpassingen hetgeen zich ook vertaalt in de tabel mutaties exploitatie (pag. 7) met 1.1 tot 1.350 miljoen. Vervolgens wordt dat niet richting gesubsidieerde instanties, organisaties en verenigingen vertaalt door middel van bijvoorbeeld indexatie of bijstelling van die subsidies.

Dat allemaal afgezet tegen de vertraging die nu lijkt te ontstaan in de realisatie van een nieuwe subsidieverordening en een nieuwe cultuurnota geeft dit een beeld waarin onze culturele instellingen én verenigingen dadelijk met de rug tegen de muur staan. Kan het college toezeggen om uiterlijk in Q2 van 2024 met de voorstellen te komen of moeten wij als Raad bij een verdere vertraging denken aan het zelf opstellen van een initiatiefnota cultuur en een initiatief verordening subsidies instellingen en verenigingen?

Kijkend naar de in de begroting opgenomen paragraaf 'Stimuleren van sporten door kinderen' rijst de vraag wat de rol van de sportstichting in deze nog is. Er is sprake van combinatiefunctionarissen Sport, VAP en SMK, maar ... pas in de tweede helft van 2024. The MoveFactory verzet goed werk als combinatiefunctionaris met naschoolse sportactiviteiten en sportactiviteiten in de vakanties. Maar doen we daarmee voldoende aan het stimuleren van sporten?

Zo ook met VIE. Hoe dik en onoverzichtelijk de rapporten met programma's die onder VIE worden geschaard ook zijn, voor veel van onze burgers is VIE niet het project dat onze bevolking gezonder zou moeten maken, maar is VIE dat nieuwe zwembad en die sporthal.

Overigens ook nog een zwembad met een zeer hoge toegangsdrempel door de entreprijs. Maar dat nieuwe zwembad en die sporthal zijn alleen de stenen, het project VIE heeft vele miljoenen subsidie kunnen vergaren door de beoogde aanpak, het unieke concept, niet door het realiseren van gebouwen.

Naar aanleiding van onze vragen rondom VIE in de Wijk worden we weer geconfronteerd met een opsomming van programma's, waarbij slechts bij één programma de daadwerkelijke burgerbetrokkenheid naar voren komt. Kortom veel tekst en weinig cijfers van wat wordt bereikt. VIE in de Wijken is voor ons zo'n typisch voorbeeld van een zeer goede reden om minder te reserveren en meer te dóen. En als daar dan niet de eerdere beoogde jaarlijkse 500.000 euro voor worden ingezet, dan bestaat in de begroting beslist ruimte om een lager bedrag voor dit zo belangrijke doel in te zetten. We wilden toch van die eerste plaats bij die negatieve lijstjes af? Daar zullen we dan ook meer voor moeten doen.

Blijven we even bij die negatieve lijstjes en kijken we naar de laaggeletterdheid. Op 10 november 2021 nam deze Raad unaniem een motie van Lokaal Alternatief aan met de titel: 'Lezen, hoe leuk is dat'. Anders verwoordt, De leesconsulent zou boeken op de basisscholen promoten, met als belangrijkste doel het vergroten van het plezier in lezen om daarmee in de basis laaggeletterdheid aan te pakken. Er zijn nu 3 scholen waar de leesconsulent wordt ingezet. Gezien het bedrag dat scholen hiervoor moeten neertellen zullen niet veel anderen volgen. Dat was duidelijk niet de bedoeling van deze motie. Op deze manier wordt aan het oorspronkelijke doel behoorlijk voorbij geschoten.

En ook bij HuB is sprake van de inzet van een combinatiefunctionaris. Een verbindingsofficier die de samenwerking tussen HuB aan de ene kant en verenigingen, scholen en het sociale domein initieert en stimuleert. Mooie teksten, maar het succesvolste project van de muziekschool was in het afgelopen jaar 'Meer harmonie in de samenleving'. Dit project is uit een samenwerking tussen de muziekschool, Movare, CantaYoung en verenigingen ontstaan. Gaan we daar nu een functionaris op zetten?

Wat ons zeer aanspreekt is het streven om te zorgen voor levendigheid in de stad door voorzieningen gericht op het vertier van jeugd en jongeren. Een eerste stap lijkt ons gezet met de aanzet van een jeugdhonk in de Einderstraat. Maar verder vinden we in de kosten en baten hier niks over terug. We mogen toch voorzichtig concluderen dat met de “Urban Parkstad Scan’ kosten zijn gemoeid? Vreemd hierbij vinden we dat de belangrijkste spelers in kaart gebracht moeten worden. Volgens ons zijn de belangrijkste stakeholders waar mee gesproken moet worden de jongeren van 13 t/m 24 jaar. Burgerparticipatie avant la lettre.

Als we dan naar die jeugd en jongeren kijken, komen we natuurlijk uit bij het onderwijs in onze gemeente.

Terecht apetrots zijn wij allen op de start van Het Martin Buber. De aanpak, de komst van jeugd en jongeren in ons centrum, de positieve uitstraling, allemaal prachtige zaken rondom Het Martin Buber. Maar, we zetten toch ook twee kanttekeningen bij de opstart. De eerste kanttekening bij het verwachte en gehoopte aantal leerlingen. 180 per jaar. Bij de daadwerkelijke realisatie van die aantallen, bestaat in 2026 de noodzaak aan een schoolgebouw dat 540 leerlingen (en bijbehorend lerarenapparaat en staf) kan herbergen. De financiering kan dan wel vanuit het ministerie van OC&W komen, de realisatie van een dergelijk gebouw kan niet pas in 2026 starten. In alle uitingen die ons tot nu toe hebben bereikt wordt aangegeven dat de locatie Marktstraat voor 3-4 jaar in gebruik zal zijn.

Met de zojuist weergegeven berekening kunnen we echter zo lang niet wachten met een definitievere, grotere locatie. Aan de andere kant bestaat, ondanks het enorme enthousiasme van ouders, jeugd en ons, toch de kans dat we die 180 leerlingen in 2024 niet gaan halen. Welk scenario is dan voorzien? We willen zeker niet zwartkijken, maar zijn liever ook op een dergelijk negatief scenario voorbereid.

Wat binnen dat deel van het onderwijs, dat binnen onze invloedssfeer valt, eveneens een belangrijk punt voor ons is, is de aandacht voor de zwakkeren in het onderwijs. Bij de post Leerlingenvervoer staat in de begroting een extra bedrag van € 100.000 opgenomen. Hoe verhoudt zich deze post met het geluid, dat ons bereikt, dat ouders hun kinderen zelf naar de Taalschool moeten brengen en daar een OV kaart voor beschikbaar gesteld krijgen? Ouders die dan ’s ochtends en na de lesdag soms zelfs 1,5 uur onderweg zijn om hun kinderen te begeleiden. Dagelijks 3 uur die ze zelf zouden moeten werken of zelf op school zouden moeten doorbrengen. Een vreemde en onwenselijke situatie.

De financiering van alle hiervoor genoemde aandachtspunten zou uit lagere reserveringen kunnen komen. Ook vorig jaar hebben we het al aangegeven, als gemeente Kerkrade zitten niet op een zodanig laag solvabiliteitspercentage dat we daarmee met het oog op de richtlijnen en aanbevelingen mee in de problemen komen.

Ook willen wij als fractie Lokaal Alternatief speciale aandacht vragen voor de Waardering van de Gemeentelijke Dienstverlening. Het laatste rapportcijfer dateert alweer uit 2019 en was een 6,7. Dat het onderzoek door Corona in 2021 niet heeft plaatsgevonden is logisch, maar wij vinden het spijtig dat niet vorig jaar, maar pas eind van dit jaar een volgende peiling zal plaatsvinden.

Te laat om voor dit moment nog een wijziging in aan te brengen, maar mocht het toekomstig onverhoopt nog een keer gebeuren dat de peiling van de waardering in een jaar niet kan plaatsvinden, dan graag in het daaropvolgende jaar. Nu krijgen we op zijn vroegst begin 2024 een nieuw ijkpunt.

Tenslotte hebben wij vorig jaar gevraagd naar de status van het advies Pesten uit de vorige Kinderraad van begin 2022. Vorig jaar is aangegeven dat de vakafdeling met dit advies aan de slag zou gaan. Graag horen wij de resultaten van hun aanpak. Tenslotte is het geen sinecure om als Kinderraad een dergelijk advies op te stellen en in te brengen. Dan is het wel zo fijn als wij (als hun volwassen collega's) ook horen wat het uiteindelijke resultaat is.

Samenvattend zien wij als fractie Lokaal Alternatief een begroting die wat ons betreft veel meer aandacht voor de sociale cohesie via het verenigingsleven met sport en cultuur zou mogen bevatten. Wij zijn erg benieuwd naar de reacties vanuit het college en hun onderbouwing waarom dit belangrijke aspect van onze samenleving in deze begroting zo onder druk komt te staan.